

DEKOMP - REGIONAL SAMLINGER

MARS 2019

PARTNERSKAP FOR SKOLEBASERT UTVIKLING

BJART GRUTLE, HVL

1

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnopplæringen - DeKomp

HVL`s rolle

- Koordinator for UH-sektoren i DeKomp
- Arrangere nettverkssamlinger (regionale og nasjonale)
- Faglig dialogpartner – kartlegge kompetanse og kapasitet
- Samle og dele praksisfortellinger
- Ha et nært samarbeid med Utdanningsdirektoratet

Mål og prinsipper

- Tredelt kompetansemodell – innovasjonsordning, oppfølgingsordning, desentralisert ordning
- Kommuner og fylkeskommuner har hovedansvaret for kvalitetsutvikling i skolen. Økt handlingsrom for kommunene og fylkeskommunene.
- Kompetanseutvikling skal være forsknings- og kunnskapsbasert
- Mål – bedre læringsutbytte og læringsmiljø for elevene, utjevne forskjeller mellom skoleeiere
- «Kompetanseutviklingstiltakene skal i størst mulig grad være skolebaserte.»

Kompetanseutvikling i skolen

- ▶ «Kompetanseutvikling er et av de viktigste virkemidlene staten har for å støtte opp under arbeidet med kvalitetsutvikling i skolen. Det er også et viktig virkemiddel for at lærerprofesjonen skal kunne utøve profesjonelt skjønn og utvikle profesjonen videre.
- ▶ I dette kapitlet vil departementet beskrive et skifte i hvordan nasjonale myndigheter skal bidra til kompetanseutvikling i skolen. Målet er at alle skoler, kommuner og fylkeskommuner, gjennom samarbeid med universiteter og høyskoler, skal ta ansvar for og ha handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling lokalt. Samtidig skal nasjonale myndigheter stille krav til at lokale skolemyndigheter jobber systematisk for å bedre elevenes læringsmiljø og læringsutbytte i alle fag. Departementet vil bidra til tilgang på ressurser, i form av kunnskap og finansiering, og til å bygge opp kapasitet og kompetanse til å ta i bruk ressursene.
- ▶ Når dette skiftet er gjennomført, kan vi se for oss at alle kommuner i et fylke skal delta i godt fungerende samarbeidsforumer sammen med det lokale universitetet eller høyskolen. Fylkesmannsembetene legger til rette for effektive og målrettede samarbeid, der representanter for kommunen, skoler, lærere og lærerutdanningene analyserer, prioriterer og planlegger kompetanseutviklingstiltak for en lengre periode. Tiltakene som gjennomføres er skolebaserte og dekker et bredt spekter av skolens samfunnsmandat.»
- ▶ (Meld. St. 21 (2016-2017), s. 84)

Sektormål for grunnopplæringen

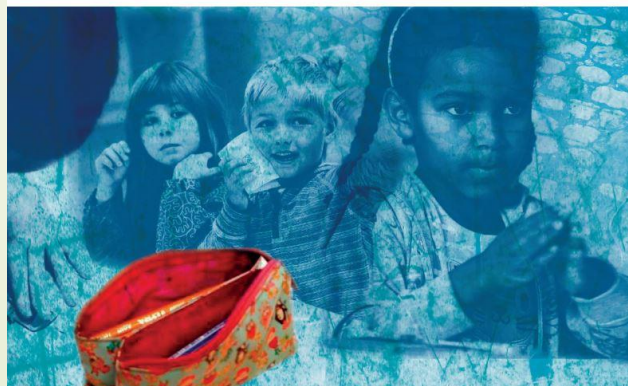

Meld. St. 21

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Lærelyst
– tidlig innsats og kvalitet i skolen

Skole

- ▶ Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø
- ▶ Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- ▶ Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring»

Meld. St. 21 (2016-2017, s. 91)

Skoleutvikling – endringer i klasserommet som fremmer elevenes læring og utvikling.

Partnerskap

- ▶ «Det er samarbeidsforumene som må bli enige om prioriteringer og hvilke prosjekter som skal gjennomføres, herunder valg av tematiske områder og konkret fordeling av midler. Samarbeidsforumene kan bli enige om flere områder dersom det er ulike behov i kommunene.» (Meld. St. 21 (2016-2017), s. 93)
- ▶ «Kvalitetsutvikling – i motsetning til sektorbygging – er i større grad et kontinuerlig arbeid uten et naturlig slutt punkt. Det lokale arbeidet med kvalitet, gode profesjonsfellesskap og elevenes læringsmiljø og læringsutbytte

Regional samling mars 2019 - Bjart Grutle

Skoleutvikling

vil alltid kunne videreutvikles. I hele denne perioden har staten stått overfor et grunnleggende styringsparadoks: De faktorene som har størst betydning for elevenes læring og utvikling, er de som staten i minst grad kan styre. Faktorer som staten kan styre, har ofte begrenset effekt på elevenes læring... Det samme **styringsparadokset** kan også sies å gjelde mellom de lokale skolemyndighetene og skolene, og mellom skoleledelsen og lærerne på en skole. For at elevene skal lære mer, må lærerne endre selve undervisningen på grunnleggende måter. (Meld. St. 21 (2016-2017) s. 10-11)

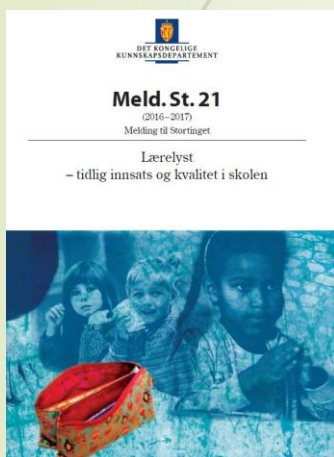
Profesjonsfelleskap og skoleutvikling – Læringsløyfer som en del av det daglige arbeidet

- «Hvordan du fungerer som lærer i møte med dine elever, avhenger ikke bare av egne ferdigheter og kunnskaper, men også av det arbeidsfelleskapet du blir en del av på den skolen hvor du arbeider...Gjennom en lærerutdanning kvalifiserer du deg til arbeid i skolen, gjennom arbeidet som lærer starter du en kompetanseutvikling. Denne går ofte hurtig de første årene, og hos dyktige lærere fortsetter den yrkeskarrieren ut.» (Grutle, 2018, s. 11)
- **Erfaringene fra UiU viser m. a. at:**
- Suksessfaktorene på skolenivå handler om reell forankring i ledelsen og i personalet, organisering og tilrettelegging, felles målforståelse og begrepsapparat, gjensidige forventninger og forpliktelser, tydelig ansvars- og rollefordeling, personlige relasjoner og faglig kompetanse.
- Oppstartsfasen kan betraktes som fundamentet og kraftsenteret i et utviklingsarbeid. Arbeidet med forankring bør omfatte alle parter i utviklingsarbeidet. (Utdanningsdirektoratet, 2019)

Hvorfor er kvalitetsarbeid et aktuelt tema?

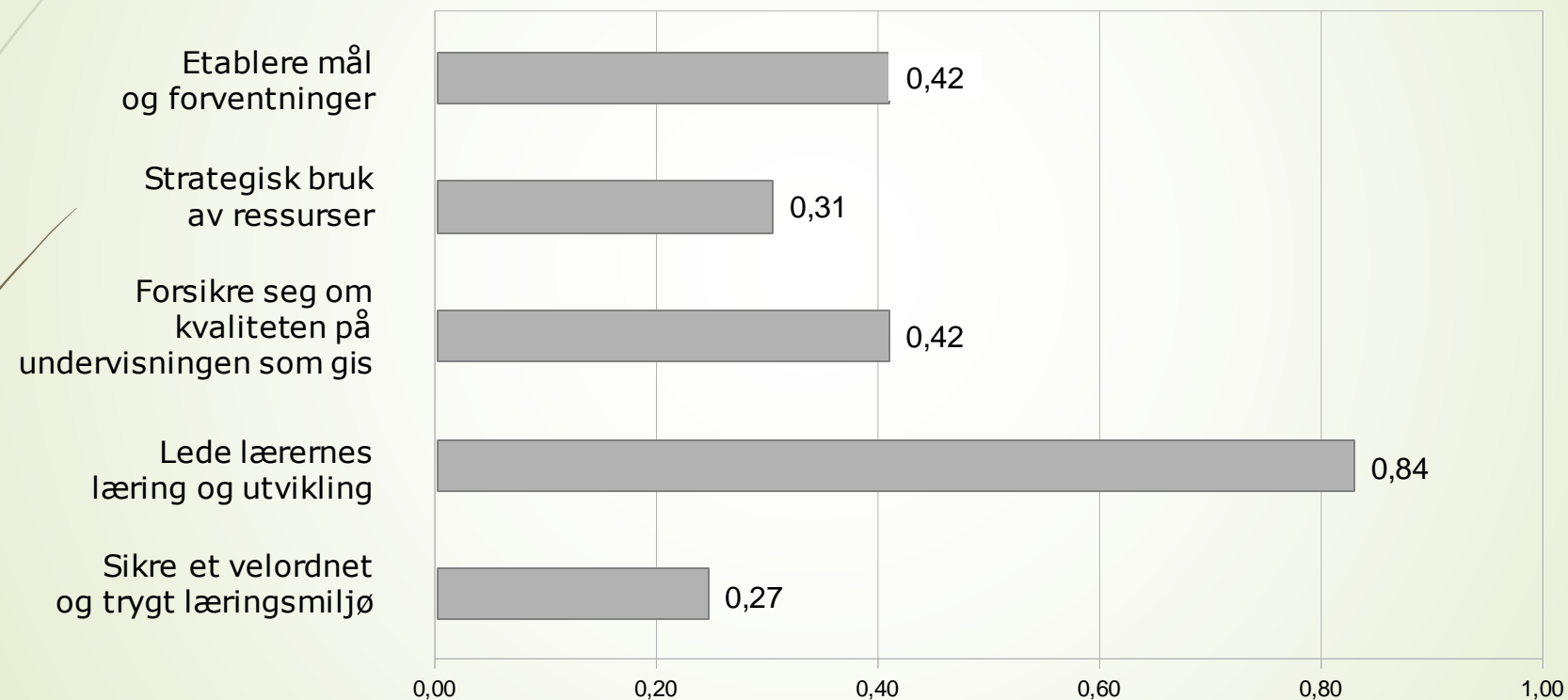
- «Men vi har noen utfordringer.
- Norsk skole er preget av større forskjeller enn det vi liker å tro. Vi ser for store forskjeller mellom klasserom på samme skole, forskjeller mellom skoler i samme kommune, og forskjeller mellom kommuner og landsdeler.»
- «De nordiske landene kjennetegnes imidlertid, mer enn mange andre land, av at forskjellene i elevresultater er langt større innad på skoler enn mellom skoler, ...»
- «Uten en lærerprofesjon og skoleledelse som er i stand til å **ta i bruk det profesjonelle handlingsrommet** og omsette kunnskap til stadig bedre undervisningspraksis, vil verken statlige eller kommunale tiltak for kvalitetsutvikling gi mer læring og utvikling for elevene.»

(Meld. St. 21 (2016-2017))

ELEVSENTRERT SKOLELEDELSE

Effektstørrelser

Hva mener vi med begrepene «profesjon» og «profesjonalitet» (Lillejord & Manger, 2013, s. 18-)

- Profesjon:
 - Har en spesialisert kunnskapsbase
 - Yter tjenester til samfunnet – hjelper andre
 - Sørge for å opprettholde kvaliteten på sitt eget og profesjonsgruppas arbeid
 - Har yrkesetiske retningslinjer f. eks. Utdanningsforbundets yrkesetiske plattform
 - Kunnskapsbasen er både teoretisk og praktisk
- Hvordan vedlikeholder/fornyer profesjonsgrupper kunnskapsbasen?
 - Etablerer profesjonsgrupper og setter standarder
 - Har systemer for tilbakemelding
 - Holder seg orientert på fagfeltet
 - Utvikler systemer for læring i organisasjonen hvor de arbeider

Læreren i et profesjonsfelleskap

- **Fra «Overordnet del – verdier og prinsipper»**
- «Lærerprofesjonen bygger sin profesjonsutøvelse på felles verdier og et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag. Profesjonen og den enkelte lærer forvalter et ansvar for å utøve skjønn i komplekse spørsmål. **Lærere og ledere utvikler faglig, pedagogisk, didaktisk og fagdidaktisk dømmekraft i dialog og samhandling med kolleger.** Utøvelse og utvikling av det profesjonelle skjønn skjer både individuelt og sammen med andre. Faglig dømmekraft forutsetter også jevnlig oppdatering. Lærerprofesjonen må derfor vurdere sin pedagogiske praksis for å møte enkeltelever og elevgrupper best mulig.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 18)

Profesjonsfellesskap og skoleutvikling – noen perspektiver

- Refleksjon-i-handling –
refleksjon-over-handling
(Schön, 1983)
- Løpende undersøkelser av
egen og kollegers praksis i lys
av forskning –
«inquiry» (Hargreaves & Fullan,
2012)
- Kvalitetssystemer – kontroll
og/eller læring?
- Profesjonsutvikling ovenfra -
Profesjonsutvikling innenfra
(Evetts i Ekspertgruppa om
lærerrollen, 2016)
- DeKomp – i spenningsfeltet
mellom disse to tilnærmingene
- *Hvor «desentralisert» er
beslutningene i «desentralisert
ordning for
kompetanseutvikling»?*

Sentralt i profesjonsdiskursen:

Kvalifikasjon # Kompetanse

Informasjon # Kunnskap

Medskaping # Medbestemming

(Lånt fra Knut Roald)

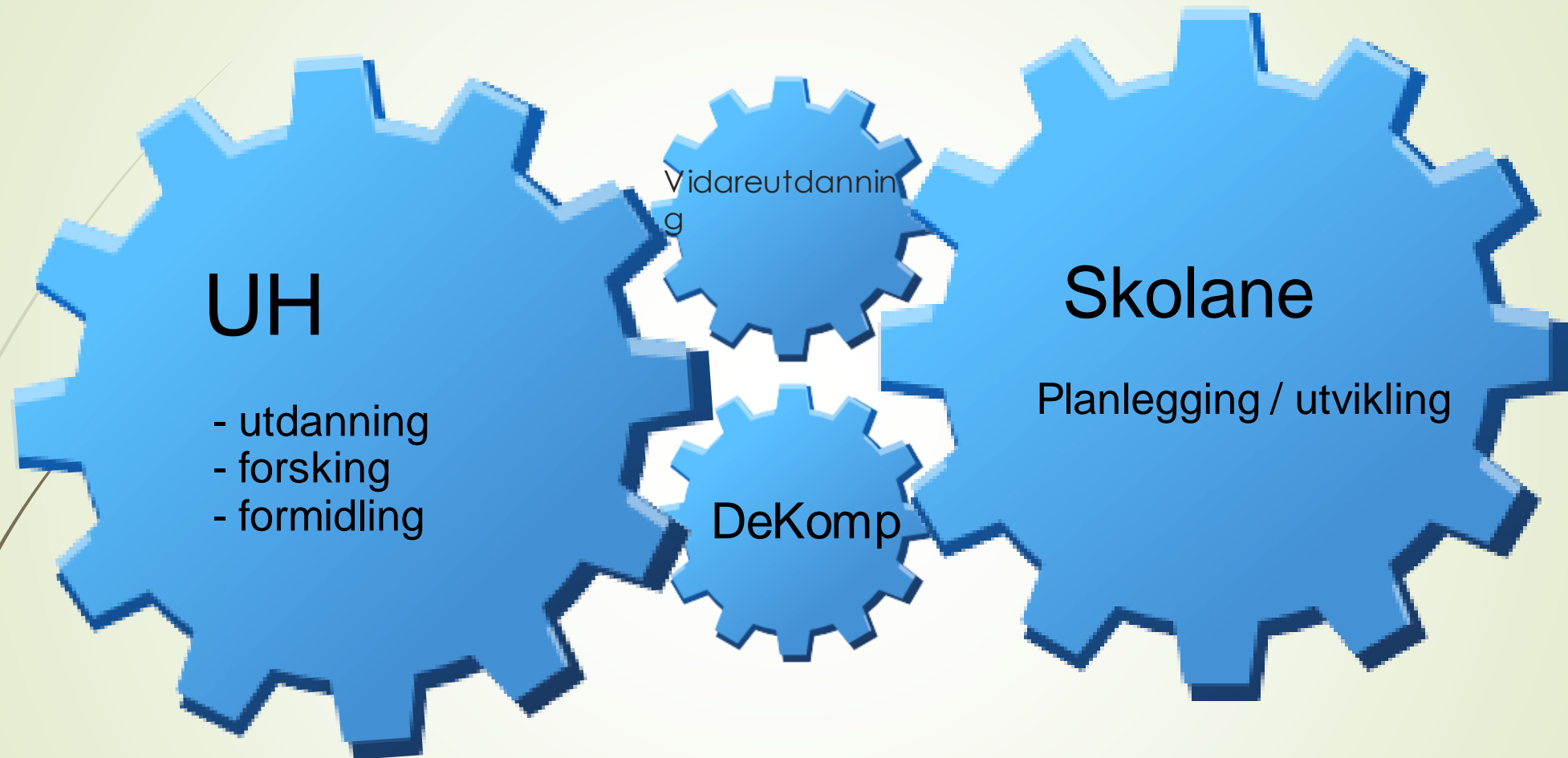
Dette utfordrar vår tenking om

- * Grunnutdanning, vidareutdanning, etterutdanning, kompetanseutvikling, profesjonsutvikling
- * Bestillar - Leverandør
- * Partnerskap/ Utviklingspartner
- * Skulebasert kompetanseutvikling
- Nettverk
(Lånt fra Knut Roald)

Tre sentrale kvalitetsbegreper introdusert av Søgner-utvalget (2001 – 2003)

- STRUKTURKVALITET
- PROSESSKVALITET
- RESULTATKVALITET

	KVALITETSOMRÅDER	KUNNSKAPSRUNNLAG
STRUKTUR	<p>Strukturkvaliteten beskriver de ytre forutsetningene i form av organiseringen av virksomheten og de ressursene som er til rådighet⁹.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Økonomi -Areal -Kompetanse -Regelverk 	<ul style="list-style-type: none"> - GSI/KOSTRA - Lokale kartlegginger - Tilsynsrapporter - Utdanningsspeilet
PROSESS	<p>Prosesskvaliteten handler om virksomhetens indre aktiviteter, selve arbeidet med opplæringen¹⁰.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lærerens evne til å lede klasser og undervisningsforløp - Positive relasjoner mellom elev/lærling og lærer/ instruktør - Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene - Godt samarbeid mellom skole og hjem - God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen / lærebedriften 	<ul style="list-style-type: none"> - Elevundersøkelsen - Læringsundersøkelsen - Internasjonale undersøkelser - Utdanningsspeilet - Forskning - Egenvurdering (skolebasert vurdering, tilstandsrapport) - Observasjoner - Tilsynsrapporter
RESULTAT	<p>Resultatkvaliteten beskriver det helhetlige læringsutbyttet for eleven eller lærlingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nasjonale prøver - Standpunkt - Eksamen - Fagprøver - Internasjonale undersøkelser

Oppsummering – partnerskap for skolebasert kompetanseutvikling

16

- Partnerskap, ikke bestiller/leverandør. Utfordrer vante samarbeidsmønster og strukturer – ikke minst i UH.
- Partnerskap – kompetanseutvikling på begge sider
- «Profesjonsfelleskap og skoleutvikling» - ikke noe ekstra, men en del av skolens vanlige virksomhet. Utfordrer lærere og skoleledelse på hva det vil si å være lærer og å utvikle en god skole
- Skoleutvikling – for elevenes læring og utvikling, ikke primært som symbol, merkevarebygging eller finansiering
- DeKomp – en varig ordning, bidra til å se ulike satsinger i sammenheng

Regional samling mars 2019 - Bjart Grutle

- *Snigel skrid yver veggen*
- *med augo på stett.*
- *Han gjev svarten i farten*
- *berre leidi er rett.*

- Olav H. Hauge

Kilder:

- ▶ Ekspertgruppa om lærerrollen. (2016). *Om lærerrollen. Et kunnskapsgrunnlag*. Bergen: Fagbokforlaget.
- ▶ Grutle, B. (2018). *Profesjonsfelleskap og skoleutvikling. Lærere som lærer*. Oslo: Cappelen Damm
- ▶ Hargreaves, A. & Fullan, M. (2012). *Professional Capital. Transforming Teaching in Every School*. London & New York: Routledge
- ▶ Kunnskapsdepartementet. (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Hentet 17. Januar 2019 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen.pdf>
- ▶ Lillejord, S., Manger, T., Nordahl, T. (2013). *Livet i skolen 2* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

- Meld. St. 28 (2015-2016). Fag – Fordypning – Forståelse — En fornyelse av Kunnskapsløftet. Hentet 10. februar 2017 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20152016/id2483955/>
- Meld. St. 21. (2016-2017). Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen. Hentet 27. Februar 2018 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/>
- NOU 2002:10. (2002). *Førsteklasses fra første klasse*. Hentet 6. mars 2019 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2002-10/id145378/>
- Utdanningsdirektoratet. (2019). *Ungdomstrinn i utvikling (UiU) 2012-2017 – sluttrapport*.
- Robinson, V. (2014). *Elevsentrert skoleledelse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Schön, D. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. New York: Basic Books

Gruppeoppgaver:

19

- Videregående skole – særlige muligheter og utfordringer i DeKomp?
- Utfordringer og muligheter i partnerskapet mellom UH og region/skoleeier/skole?
- Utfordringer og muligheter knyttet til arbeidet med å utvikle profesjonsfellesskap (struktur, innhold, tradisjoner...) når det gjelder VGS?
- VGS og fylkeskommunen/private som skoleeier – utfordringer og muligheter med egne nettverk eller i samarbeidsforum med kommunene?

- Arbeidsgang
 - En ordstyrer, en referent
 - 4 min individuelt
 - Ordstyrer – leder rekkeframlegg
 - Åpen drøfting
 - Ordstyrer og referent prøver å trekke ut tre-fire hovedpunkt som er interessante å ta med videre i DeKomp
 - Referent sender e-post til beg@hvl.no

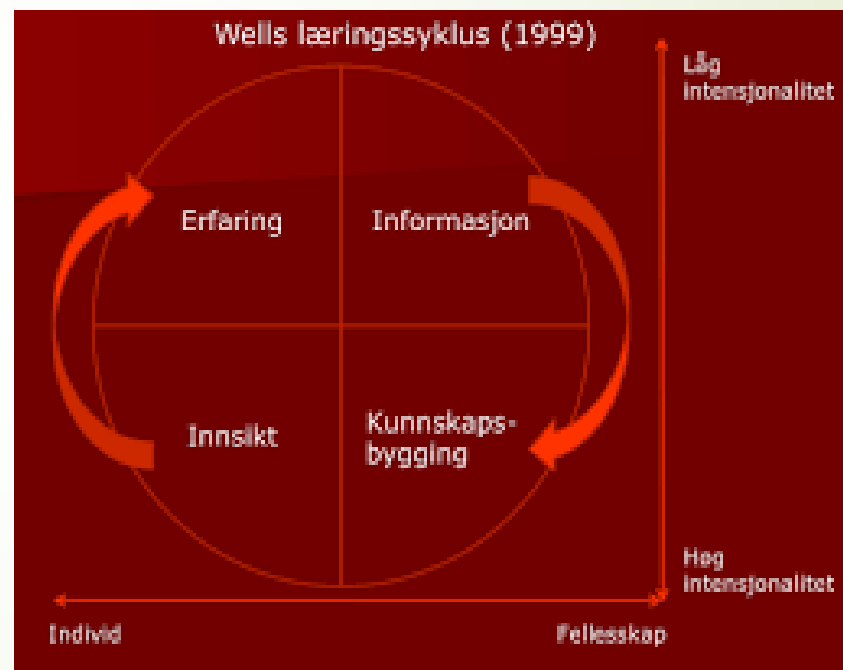
Tilleggs-stoff

(dersom aktuelt)

Profesjonsutvikling i gruppe - Wells kunnskapsspiral

- Erfaring –
 - Unik for den enkelte
 - Kan være utviklet i et fellesskap men likevel personlig
 - Trenger ikke være reflektert
- Informasjon
 - "andre menneskers mening og fortolkning av erfaringer" for eksempel faglitteratur, kurs, innlegg fra kolleger, statistikk...
 - Bli eksponert for innspill fra et større fellesskap

➤ (Roald, 2012, s. 106)

➤ Kunnskapsbygging

- Bygger på egne erfaringer og felles informasjon
- Fortolkninger og refleksjon – omsette erfaringer og informasjon til kunnskap og handlinger. Hva vil dette bety for oss?
- Felles fokus og klare intensjoner

➤ Innsikt

- Individuell
- Grunnlag for reflekterte handlinger i yrkesutøvelsen jfr. "handlingstvang" (Bergem, 2014, s. 25)